

Угљен-моноксид настаје при процесу непотпуног сагоревања, а нарочито када у околној атмосфери нема довољно кисеоника. Он се након удисања брзо везује за црвени пигмент наше крви који преноси кисеоник до свих органа и ткива - хемоглобин, и на тај начин спречава везивање кисеоника за њега. Због тога високе концентрације угљен-моноксида могу довести до тешких оштећења ткива и органа, па и смрти.

Угљен-моноксид не можете осетити чулом мириса, али у високим концентрацијама он може за врло кратко време изазвати смрт код људи.

Угљен-моноксид настаје у уређајима за загревање као што су пећи на дрва, угаљ, гас и дизел агрегати. Уколико су ови апарати правилно произведени, монтирани и адекватно одржавани, производе угљен-моноксид у концентрацијама које не могу бити опасне. Нестручно одржавање и руковање може довести до неконтролисане производње угљен-моноксида са тешким последицама по здравље људи. Велики број људи умире од тровања угљен-моноксидом у неадекватно проветреним гаражама и радионицама где су укључени аутомобилски мотори у току процеса рада.

Посебно могу бити погођена деца, старији људи и људи који од раније болују од кардиоваскуларних и респираторних обољења.

НАЦИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА КОНТРОЛУ ТРОВАЊА ВМА

ДЕЖУРНИ ТОКСИКОЛОГ
ТОКСИКОЛОШКО-ИНФОРМАЦИОНОГ
ОДСЕКА (ТИО) НАЦИОНАЛНОГ ЦЕНТРА
ЗА КОНТРОЛУ ТРОВАЊА ВМА
+ 381 11 3608440
24 ЧАСА ДНЕВНО
(ДЕЖУРНИ ТОКСИКОЛОГ)
+ 381 11 3672187
У РАДНО ВРЕМЕ (УПРАВА НЦКТ)

ВОЈНОМЕДИЦИНСКА
АКАДЕМИЈА
www.vma.mod.gov.rs
vma@mod.gov.rs
11000 Београд, Црнотравска 17

ПРЕВЕНЦИЈА И ПРВА
ПОМОЋ
КОД ТРОВАЊА
УГЉЕН-МОНОКСИДОМ

СИМПТОМИ ТРОВАЊА

Код лакшег тровања: главобоља, осећај гушења и мучнина. Код тешког тровања: јача главобоља, вртоглавица, поремећај понашања до тешких поремећаја стања свести. Болесници су бледи и осећају се лоше. Тешко тровање код хронично оболелих може одложено довести до тешких компликација па и смртног исхода. Пошто су први симптоми тровања угљен-моноксидом врло слични симптомима грипа и прехладе, врло лако може доћи до забуне и превида, често по живот опасног тровања.

МЕРЕ ПРВЕ ПОМОЋИ

Уколико се постави сумња на акутно тровање угљен-моноксидом потребно је предузети следеће мере:

1. Обезбедите одмах улазак свежег ваздуха, отворите прозоре и врата, угасите уређаје за загревање, напустите одмах кућу.

2. Позовите службу хитне помоћи путем броја телефона 194 и дежурног токсиколога Тоскилошко-информационог одсека (ТИО) Националног Центра за контролу тровања (НЦКТ) +381 11 3608 440 и обавестите их да код вас или у вашој околини постоји основана сумња на тровање угљен-моноксидом.

Правовремено лечење умногоме смањује ризик од тешких последица тровања. Наведене симптоме немојте игнорисати, посебно ако су се јавили код више особа из ваше околине. Ово тровање често изазива губитак свести, повређивање па и смртни исход.

НЕОПХОДНИ ПОДАЦИ

КАДА РАЗГОВАРАТЕ СА ЛЕКАРОМ БУДИТЕ СПРЕМНИ НА СЛЕДЕЋА ПИТАЊА:

А) Да ли се симптоми јављају само у кући – затвореној просторији?

В) Да ли се симптоми смањују или нестају при изласку из просторије на свеж ваздух?

С) Да ли се још неко из ваше околине жали на сличне симптоме?

Д) Да ли су се симптоми јавили у исто време?

Е) Да ли у кући користите грејање на дрва, нафту, угаљ, бензинске моторе, агрегате и сличне уређаје?

Ф) Да ли сте наведене уређаје контролисали у последње време?

Г) Да ли сте сигурни да се сви уређаји правилно користе?

ДЕТЕКТОРИ УГЉЕН МОНОКСИДА

Поред адекватне уградње, руковања, контроле и одржавања апарата и уређаја, исправно постављен детектор угљен-моноксида може допринети заштити од тровања угљен-моноксидом. Ови апарати су скупи, али лаки за руковање и доприносе превенцији и спречавању тешких последица овог често тровања.

ПРЕВЕНЦИЈА

ПРЕВЕНЦИЈА ЈЕ НАЈБОЉИ НАЧИН СПРЕЧАВАЊА ТРОВАЊА УГЉЕН-МОНОКСИДОМ:

- Сви апарати за загревање на дрва, угаљ, нафту, керозин и гас морају бити контролисани од стране овлашћеног лица најмање једном годишње, најбоље пред почетак грејне сезоне;

- Осигурајте да сви чункови и димњаци буду проходни, проверени, очишћени, са добрим одводом гасова;

- Сви уређаји за загревање треба да имају одводне инсталације према напољу и да буду монтирани и проверени према препоруци произвођача и од стране овлашћених лица са сертификатом;

- Обавезно прочитајте пратећу документацију ових уређаја;

- Користите само за то предвиђена горива и држите врата у кући отворена;

- Отворите макар један прозор ради одржавања адекватног "цуга";

- Никада не остављајте аутомобилски мотор упаљен у вашој гаражи, чак и ако су врата гараже отворена јер се издувни гасови могу задржати у једном делу просторије;

- Никада немојте употребљавати штедњак на гас за загревање просторије, макар и за кратак временски период;

- Роштиљ се не сме употребљавати у затвореној просторији макар то било и у каминском простору;

- Никада немојте спавати у непроветреном простору који се загрева путем пећи на гас или керозин;

- Апарати који се покрећу бензином (косилице за траву, моторне тестере, мали мотори, генератори и слично) не смеју се користити у затвореним просторијама.

